

Q. D. B. V.

De

8 12 45
10 45
1654 18
21

AQVIS SUPRA- CELESTIBUS

EXERCITATIO PHYSICA.

Quam.

In Illustri Academiâ Wittenbergenſi

A. D. xv. martii A. C. cl^o lxx lvi.

P R E S I D E

M. CHRISTOPHORO POMARIO,
SILESIO,

*Disquisitioni publicæ exponet
RESPONDENS*

CHRISTIANUS CHARENHUBS/

Craulâ Thuringus.

In Auditorio Minori, Horis matutinis.

Ex Chalcographo JOHANNIS HAKEN.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI !

Admirado planè ac sapienti cõsilio tèperavit Naturã Naturę Sator ac sospitator DEUS, non patentem ubivis ac apertam, sed latentem quoq; ac opertam in sanè quãm multis eam dum voluit. Eoquidem, arbitror, sine, ut & exerceremus in difficiliõibus, & oblectamenta caperemus ex liquidò manifestis. Liqueat ex arduã illã de ortu Formarum, ortusq; spontanei materiã, quæ Naturæ cõsultissimis quoque negotii laceffit plus satis, ipsiq; tantum non illudit imagine polydãdalã. Liqueat ex Qualitatum à Formis promanantium imagine, quarum incredibiles ac stupendas vires, nè ipsa quidem haut rarò nomina, plenè ac prout par erat ullã cogitatione aut linguã assequi cui liceat. Liqueat ex Consensu & Dissensu Corporum Naturalium, qui ex earundem Qualitatum similitudine juxtã ac dissimilitudine principem ducunt originem, & eludere videntur persapè omnem humani ingenii judicium; aciem. Et quid plura? Ipsa quoq; Corpora Nat. quis unquam numerando omnia percensuit aut cognovit? Multi pisces in mari, multæ aves in aere, multa item gresilia & reptilia in terrã, nobis incognita sunt. Dubio procul maxima pars eorum, quæ scim; est minima eorũ quæ nescimus. *Certe paucissima ex operibus Domini à nobis cognoscuntur, scribit Ecclesiasticus cap. XLIII. v. 35. Et sapientissimus Romanorum Seneca l. VII. Nat. Q. c. XXX. Quàm multa præter hos (Cometas) per secretum eunt, nunquam humanis oculis orientis? Neq; enim omnia DEUS humanis oculis notafecit.* Proinde haut præter rem cum rerum naturalium scientissimo *Lucretio* exclamandum est *lib. II. de Rer. Nat. v. 14. seqq.*

O miseræ hominum mentes, o pectora cæca!

Qualibus in tenebris vitæ quansiq; periculis

Degitur hoc ævi quodcumq; est.

Usq; adeò post infelicissimum Adami lapsum non in tenebris,

sed tenebræ ipsi sumus, etiam in Naturalibus, non in Spiritua-
libus tantum. Unde *in luce rerum tenui caligamus, in medio
cri cæcutimus, in majore cæcifumus, in maximâ insanimus*: verba
sunt Scaligeri Ex. 13. f. 1. Succurrit tamen huic extremæ homi-
naligini divinissima sacrorum Pandectarum lux, & quæ Na-
tura quandoq; altum tacet, de eo Scriptura ipsa, suis aper-
tissimeq; explicat: & sicubi natura fugit sensum omnem ac ra-
tionem, crassissimas ignorantia nubes fugat Scriptura. Hos
duos Libros proposuit cunctis Dominus, unde scire possumus,
quicquid discere nobis apprimè volupè ac utilis est.
Hoc geminū illud ad cognoscendū res naturales mediū. Alterū
ubi desinit, ibi incipit alterum.

Alterius sic

Altera poscit opem res, & conjurat amice,
ut habet Horat. *Arte v. 410.* atq; & hæc & hæc sororio quodam
quasi vinculo ita conglutinata sunt, ut sejungere in Physicis
quoq; nec possis, nec debeas temerè. Atq; ut longius nè abe-
am, juvat impræsentiarum in nostrâ de *Aquis Supracelestibus*
Disputatione tam generosâ quàm laboriosâ subsistere. Has do-
cet nos Liber Scripturæ, non Naturæ: natura enim tota altissi-
mum quasi silentium videtur fovere de istis. Veneremur igitur
merito & grato pectore acceptemus divina hæc informatoria,
digni tanto honore tantq; inventi felicitate, ut tum exordiū,
tum mediū, tum exodiū scientiæ operū naturalium à voce principali
procedat Conditoris Maximi. Et quandoquidē per pauca de
profundissimo hoc Aquarum Oceano ex inexhausto sacratissi-
marum Litterarum Oceano nobis revelata sunt, pauca quoque
sint necessum est, quæ nos in præsens in medium allaturi sumus.
Verūm cogitabunt Boni quique ac nobis benè cupientes, *Eri-
am non assécutus voluisse abundè pulcrum atq; magnificum esse, cum
Plinio Præf. H. N. qui & Præf. Lib. LIII. Hanc illo in genere ve-
nia justior est, inquit, si modo minimè mirum est, hominem geni-
sum non omnia humana novisse. Eapropter quod possumus hoc
agemus, tanquam economi moderati, Scilicet Ex. CCCLVII. 21. Age-
mus ut quimus, quando ut volumus non licet, ex Ter. Andr. 1.
v. 10. Honestum enim etiam est prima sequentem in secundis*
ter-

terrisve subsistere. Ast tu, qui finxisti sapientipotentē ma-
nū tuā Aquas has, & supra celos collocasti mirificissimē, vide
adjuvaq; has contemplationes nostras, & verte in tui laudem
ac nostri frugem feliciter!

THEMA I.

Dantur Aquæ Supracelestes.

I. Κατασκευή.

§. 1. De Existentiā Aquarum Supracelestium, *An sint?* prin-
cipem hæud abs re disputationis nostræ Positionem ponimus.
Has autem in Naturā dari, ex S. Codice, tanquā communi o-
mnibus omnino hominibus & cognoscēdi & probandi prin-
cipio argumentis invictis adstructum imus. Quod autem affirmat
S. Scriptura, hoc affirmet & Physicus. Quia *minimus apex ex sa-
ctis monumentis omnibus humana sapientie argumentis preferen-
dus.* Quis enim conditori nature de naturā differenti non crede-
ret? censelet *Batholinus Proem. Phys. Gen.* Sed de Aquis his Sp.
S. diserte & exserte nos informat *Gen. I. 6. Dixit DEUS*
וַיִּקַּע בְּהוֹרֹת הַמַּיִם וַיַּבְרֵךְ אֶת הַמַּיִם לְמִימַיִם
Id est, *Esto expansum inter aquas, & dividat aquas ab aquis.* Et
fecit *DEUS* (v. 7.) *expansum*, quo distinguit inter has aquas
que sunt ab infra expansi istius, & aquas illas, que sunt
וַיִּקַּע אֶת הַמַּיִם לְמִימַיִם à regione superā expansi: LXX. ita: τὸ ὕδωρ
τὸ ἐπάνω τὸ ἐξέταμα. Et fuit ita. *Expansum* autem hoc
Deus vocavit *celum.*

§. 2. Dicitur hic igitur, in primā mundi conditione aqua-
rum divisionem fuisse factam, & partem alteram quidem supra
celum, subter celo locatam alteram, indeq; ortas Aquas Supra-
celestes, non allegoricas aut phantasticas, sed veras & proprie
sic didas. *Melior enim pars Theologorum semper intellexit aquas
proprie didas, quas Deum singulari & mirabili ratione supra fir-
mamentum vel celum stellarum verè & realiter reposuisse desin-
dunt: ait B. Meisen. P. i. Phil. Sobr. f. 3. c. 4. q. 3. p. 830. qui eod. i. urget
magno*

magnoperè evidentissimum Textum, in quo sermo sit, tum de illo Firmamento seu Expanfo, quod Deus vocavit, celum, & in quo posuit Luminaria magna: tum de Aquis talibus, quæ & verè existunt, & perpetuò durant, & ejusdem speciei sunt cum inferioribus. *Quare*, concludit tandem, nisi Textus Mosaico, qui tamen simplicem continet historiam & rudi populo est propositus, vim facere aperiam velimus, aliud nihil, quam aquas propriè dictas, primùm congregatas, post sequestratas, & suprà firmamentum verè locatas intelligere possumus. Assumit & argumentum Topicum ab Etymologiâ celi petitur. מַבְרַךְ enim videtur esse vel quasi מַבְרַךְ & מַבְרַךְ , quod celum sit q. sustentaculum, aquarum: vel à מַבְרַךְ seu מַבְרַךְ & מַבְרַךְ quæ nominis ratio situm celi subinnuit. Quamquam Talmudistæ ab מַבְרַךְ & מַבְרַךְ malint apud Buxt. Lex. p. 820.

S. 3. Producimus potiùs loca Scripturæ parallela, *Psal. CIV. 3. Ps. CXLIX. 4. Et Cant. Socior. Danielis v. 60.* Unde pro Aquis supercelestibus (nulla autem pro nubibus, earum enim specia-
his ibidem paulò post recitatio instituitur) collectio est. Quibus addimus Patrum clarissima testimonia; Justini Martyris Theodoret, Basilii, Damasceni, Augustini, quos laudat Meisn. l. d. Et his $\delta\mu\alpha\sigma\tau\alpha\ \Phi\alpha\sigma\epsilon\sigma$ Exc. SPERLING. *Instit. Phys. l. 3. c. 2.* item Sy-
mops. p. 104. Scaligerum *Exerc. CCCLXI. m. Fr. Valesium de S. Philo-
soph. cap. 1. p. 32. Mendozam Disput. 3. de opere sex dier. s. 3. 29.* Ean-
dem sententiam approbatam Genadio, Ambrosio, Bedæ, Phi-
loni & Josepho auctor est Wendelinus *Contempl. Phys. sect. 3. c. 2. s. 13. p. 93.* Idem nobiscum sentiunt B. Luther. in c. 1. *Gen. f. 6. S. 7. D. Vincent. Schmuck in Gen. 1. v. 6. D. Helvicus Vindictii
Locor. S. S. r. v. T. p. 55. ad Gen. 1. v. 6. 7. 8. D. Friedlieb Theol. Exeg. in
Gen. 1. class. 7. q. 16. N. Waltherus Spongia Mosaicâ sup. Gen. I. v. 6. 7.
8. p. 52. seqq.* ubi & alios Theologorum citat. Per aquas ergò
superiores simplicis sine inherentes literæ intelligimus aquas, quæ
sunt suprà firmamentum divinâ virtute collocatæ, 1. ob clarissimam
textus Mosaici literam. 2. ob parallelorum Scripturæ dictionum cõ-
sonantiam. 3. ob venerandæ antiquitatis $\delta\mu\alpha\sigma\tau\alpha\ \Phi\alpha\sigma\epsilon\sigma$: verba sunt
magni

magni Gerhardi Diss. XI. Hægog. Vide Eund. To. 2. L. de Creat.
S. 25.

II. *Αἰετῶν.*

S. 4. Quandoquidem pro vero non pugnat, nisi qui & falsum oppugnat, etiam hæc altera nobis Insumenta hic opera est. Non tamen frustra. Nam & in ipsâ Græciâ Philosophia tanto in honore nunquam fuisse, nisi doctissimorum contentionibus disensionibusq; viguisset, ait Tullius l. II. Tusc. Et Scal. Ex. CCCVII. ex. er. Adversarius suâ vel pertinaciâ vel sapientiâ mihi duplex Magister erit.

S. 5. Multa igitur multi contra τὸ ἕν ἕν Aquarum harum Supracelestium asserunt. S. Amama *Antib. Bibl.* p. 284. & 298. de Aquis nubium exponit; τὸ ὕψος aerem interpretans, ex R. Kimchi ad Ps. 77, 26. & Chaldeo Paraphraste Ps. 19, 1. in cujus sententiam ex Calvinianis alii eunt, nominatim Keckermanus, Timplerus, Danaus, Drusus, Affledius, qui cum non possint rationis suæ decempedâ metiri & capere, quom. hæreant, aquæ in loco supremo, existimant, eas explicandas esse per metëora Aquea, nubes vel pluvias. Consentunt quidam ex Pontificiis iisq; Peripateticis (V. Peretii l. 1. in *Gen.* n. 87. & 88.) vel eò fortassean quòd Aristotelem nihil quicquam de iis tradidisse in apriço est. Nè ergò concedere cogantur, Aristotelem aliquid ignorasse in Physicis, fatiùs multò consultiusq; fieri autumant, eas prorsus si negitent.

S. 6. Urgetur contra (i. Divisionem aquarum in Textu Mosæico, quæ nihil aliud est, quam Totius integralis in suas partes dissectio, ut hoc in loco sit ista pars aquæ, & alio loco alia pars aquæ. At sunt nê nubes per Divisionem aquarum. Non sanè: sed per resolutionem. Neq; vapor per divisionem, sed ex resolutione aquæ fit. Jam autem ex pluribus vaporibus oritur nubes. Primum aqua est resolvenda in suas atomos, post eum hæc resolutâ aquâ conjungendi sunt igniculi, & hæc ratiofiè vapor ascendit, ac nubes oritur. Non enim propter aquam, terram aut aerem (cur enim non iste quoq; aer, qui circa nos

est,

est, ascenderet.?) sed propter ignem ascendit vapor. (2. Vapor differt quam maxime ab aqua. Ipsi dicunt, quod vapor sit corpus mistum, & quidem imperfecte mistum, sicut & fumus: aqua autem est corpus simplex, ubi tantum est aquae natura & essentia. Haec sola non facit nobis vaporem, sed apprehenditur in eo substantia ignis & aeris. Corpora mista non formantur per divisionem elementorum: ad corpora mista requiruntur plura miscibilia. Ostendantur ergo ista plura miscibilia, si solum aqua dividitur. Per illam ergo aquarum divisionem nova saltem disjunctio indicatur, nulla destructio. At in vapore fit destructio: mutatur enim ibi & nomen & ratio; vapor enim fit ex aqua, mistum ex simplici. (3. Nubes est meteorum. Tum, autem cum aqua S.C. nascerentur, meteora necdum fuerunt, quia haec sunt simpliciter beneficio Stellarum, quae demum quarto die productae sunt. Gen. II. 5. dicitur expressè, Deum nondum pluuisse super terram. Ergo nondum praesto fuerunt nubes. (4. De Expanso dicitur, quod sit celum, & quod Deus 4to demum die in hoc posuerit stellas, & quod debeat dividere aquas ab aquis. Male ergo אַרְבָּעָה per *aerem* interpretatur; praesertim cum nullus Scripturae locus possit proferri, ubi אַרְבָּעָה significet aerem; neq; in superiori aeris regione dari aquas, magistra experientia edocet. (5. Nubes parum distat à terrà. Expansum autem illud est nè minima quadam & exigua pars aeris nostri, super quo inveniuntur nubes? N. Quo die ergo fecit Deus celum sidereum, eodem facta etiam regio suprema aeris est. Utrumq; autem fecit die altero: utrumque, vocatur etiam Expansum, non ratione essentiae & substantiae suae, sed ratione officii. Expansi enim appellatio (sicut & Elementi) non absoluta, sed respectiva est. Ea nempe caussa & fine, ut esset quoddam quasi interstitium inter aquas supracelestes & subcelestes. Neq; potest proferri dies alia, quàm condiderit Conditor celum & supremam aeris regionem, praeterquam secundam. (6. Haec ipsa aqua, quae est in nubibus, ubi in pluviam resolvitur, à nobis calcari pedibus potest. Haec aqua est nè su-

pra-

praecelestis? Aut num vapores fiunt Aquae S. C. si quando ascēdunt, quæ antea fuerant subcelestes? Quin potius omnis aqua, quæ habetur in nubibus, est referenda ad aquas subcelestes, quæ à nobis ascendit, & ad nos quoq; revertitur. Patet proinde hinc, tutius esse manere in sensu litterali, tametsi deinceps quædam dubia occurrant de usu aut loco illarum Aquarum superiorum. De quibus postea.

§. 7. Regerunt tamen: Scopus Mosis iste fuit, ut visibiles modo creaturas describeret, non occultas. R. esto: Tamen & aquæ illæ in se sunt visibiles, ut ut actu ipso non videantur: unde Moses cum opus secundi diei perfectè describere animum induxerat, has præterire non potuit; siquidem celi illa expansio ad discrimen utrarumq; instituta fuit. *Excipis:* Non dicitur, divisæ aquas ab aquis, quæ erant, *עליון* sed quæ erant *עליון* desuper Expanso. Sensus ergò non est, aquas fuisse erectas super totum Expansum, sed fuisse erectas sursum, ut unâ cum Expanso essent supra & desuper. R. *Desuper* idem quod *supra Expansum*. Phrasin enim istam in pleonasmis elegantioribus censet, & ejusmodi quædam & apud Græcos Latinosq; in usu esse observat *Buxtorf. l. 2. Thef. Gramm. c. 20. p. 233.*

THEMA II.

Aquarum Supræcelestium consideratio ad Physicam pertinet.

I. Κατασκευή.

§. 1. Dari Aquas S. C. probatum atq; evictum hæcenus plus satis est; nunc cum neq; per notitias insitas, neq; per acquisitionem ipsarum existentia (quæ nostra ab ultimis jam peccati primordiis ignorantia & infelicitas summa est) nobis innotescat, sed ex divinâ Revelatione tantum consent, ipsæ utrum Considerationis Physicæ sint, in controversiam venit. Quod non negamus: ad Physicæ enim subjectum spectant, neq; à censu corporum naturalium excluduntur. Itaque eodem jure, quo Physicus Aquas subcelestes considerat, eodem & Aq. S. C. ut universum adeò parentis naturæ latifundium exhauriat.

B §. 2.

§. 2. Enimverò in hoc potissimè omnis dubii cardo vertitur, An etiam licitum sit Mundi Interpreti citare aliquando Scripturam, & exinde probare has Aquas S. C. B. Aff. Nam & Scripturam Physicus debet admittere: quippe quæ & ipsa de rebus naturalibus benè plurima præcipit, quæ sunt assumenda à Physico.

II. Ανασκευή.

§. 3. Neq; tùm falcem in alienam messem mittit, aut Μετάθεσιν εις άλλο γένος committit. Subjectum enim sibi commissum explicat, Medium Terminus ac probationem undecumque potest peti. Quàm multa Aristoteles didicit à piscatoribus & venatoribus Magni Alexandri; nec tamen hinc sive piscator sive venator audit. Et sicut ille non statim Ethnicus est, qui ex Ethnicorum didicit docetq; libris, quatuor esse elementa, ignem esse calidum & siccum, terram esse gravem & aerem levem: ita quoq; non statim Theologus est, neq; falcem in Theologicam mittit messem, qui ex scripturâ didicit docetq; formas omnes in primævâ Creatione à deo fuisse factas, & aquas repereri etiâ supra omnes celos; quod nonnulli in loco & Excell. vn. Sperli. monet.

§. 4. Et quid est illa μετάθεσις? Ajunt (1) Μετάθεσις εις άλλο γένος fit, ubi de materiâ alterâ disputetur: quia nunc intelligendum hic est Genus Physicum. Ponamus hoc tantisper: Igitur saltû in Physicis facit; qui v. g. cû debet loqui de corpore naturali, de carne Salvatoris loquitur; quia alia est materiâ. Physicus enim habet materiâ purè naturalem: corpus Christi autem etsi etiam corpus verè naturale est, tamen non est purè naturale. Applicemus hoc. Cû Physicus ea assumit, quæ de Naturalibus proponit Scriptura, quod deus fabricatus est omnia, quod inveniuntur Aquæ S. C. mutatè materiâ? minimè. Nam & aquæ S. C. sunt ipsa C.N. Ajunt (2) Μετάθεσις fit, ubi ex unâ disciplinâ fit saltus in aliam. Esto! At ubi allegatur aliquid à Physico ex S. Codice, fitnè hic saltus ex unâ disciplina in aliam? Sanè Scriptura non est disciplina, sed Liber tantû, neq; certus aliquis habitus principalis intellectualis. Spectat enim potius ad Quantitatè, quàm ad Qualitatè: aliudque est
Theo.

Theologia, aliud Scriptura. Physico quidem non competit, haurire aliquid ex Theologia, quippe quæ alio Objecto gaudet: In Scripturâ autem non tantùm res fidei traduntur, sed & res multe naturales, immò Juridica, Historica quoq; Chronologica, aliæ. Ut ergò Chronologi *μετάβασις εἰς ἄλλο ἢ ἐν* non faciunt, cùm inde tempora supputant, nec Jcti, cùm ex præscripto Mosaico poenas suppliciaq; facinorosis imponunt: ita nec Physicus. Modò in suo subjecto maneat, i. e. loquatur de C. N. Jam quia hæ Aquæ S. C. sunt corpora naturalia, jure tractamus in Physicis. Sed *objiciunt*: Ubi cunq; fit processus ex alieno principio, ibi fit *μετάς*. Hic. E. Probantur enim hæ Aquæ ex alieno & peregrino principio, nempe Scripturâ, non ex domestico, nempe Naturâ, ubi res Ratione juxta & sensu, tû à priori, tû à posteriori indagam⁹ & cognoscim⁹. *Resp.* Cōcedim⁹ & nos illa cognoscēdi p̄ incipia. Certè fōs ac fundus omnis humanæ invētionis & cognitionis hæc duo habita; unde magni Sennertii *ἡ μακροῖς* Scitum perpetuum: *λόγῳ καὶ πρὶ α.* Sed enim quandoquidem non semper tam acutis sensus, tamq; sagaci ratione præditi sumus, ut omnia singulaque Naturæ opera tûm à priori, tûm à posteriori cognoscere possimus exactè, nobis ad duo jam recitata media principia que probandi accedit & suppetias venit tertium, quæ est Scriptura: hanc arripimus avidi, & Res ipsas quoq; Naturales eadēdem cognoscimus, non rarò longè melius feliciusq; ac ex Physica. Quare ubi sensus & Ratio desinit, ibi illa incipit. Neq; tamen utimur tûm principio alieno, sed proprio. Quantumvis enim Scriptura principium Theologiæ dicatur aliàs proprium, non tamen id accipiendum in quarto, sed in secundo modo: ita quidem ut ex illâ omnes Theologicae Conclusiones probari possint ac debeant, sed non sola. Nam cui bono aliàs de Naturalibus tot paginas tamque sollicitè scribi curâsset Naturæ auctor, nisi & ex Scripturâ suâ nos informari de Naturâ voluisset?

§. 5. Præterea ad Testimonia provocare omnibus integrum est. A testimonio autem divino rectè intellecto & allegato appo-

appositè necessaria est consequentia tùm affirmativa, tùm negati-
gativa. Unde verissima & perpetua collectio: Q. testatur Ser.
S. id est acceptandum. Hoc. E. Sed unde isthæc argumentandi
ratio petita, queritur, & qualis sit ejusmodi Syllogismus? R.
Largimur equidem non inviti ambabus, quod dicitur, mani-
bus, Syllogismum isthunc neque Topicum esse; is enim ad
auctoritatem humanam spectat: neq; Apodicticum, cum hic
nullæ dentur Demonstrationes sive τῶν ὄντων, sive τῶν δεόντων, sive
à priori, sive à posteriori. Tamen est aliqua Demonstratio,
sed in gradu eminentiori: & longè plus probat talismodi Syl-
logismus, quàm ulla alia firmissima ἀποδεικτική, majoremque
habet firmitatem & veritatem. *Institas:* Dabitur ergò tertia
Argumentandi Species, quæ neque sit Topica, neq; Apodicti-
ca, sed media. R. Quid tùm? Multiplicatis enim Entibus
multiplicandæ quoq; notiones. Quod in simili planè nego-
tio CL. Gutkins scribit *Hab. Intellig. P. Gen. c. 4. ax. 10. Multiplicatis*
rebus etiam termini multiplicari possunt. Quæ enim alias dan-
tur Argumentationum genera, ad vulgarem demonstrandi
modum tantùm pertinent, cum affectio scientifica de subjecto
scientifico per causam necessariam, proximam & adæquatam
demonstratur: ut cum risibilitas per rationale demonstratur de
homine. Hic verò est Demonstratio eminentissima, firmissi-
ma enim & inconcussa datur veritas, proindeque datur etiam
alia notio. Id quod jamdudum ætatem & ante nos viderunt
Virorum eruditissimi. *Lastus* certè dixit, non pertinere ad
Topicam ejusmodi Argumentationes à divino Testimonio, sed
reducendos esse ad ἀποδεικτικήν, lib. IV. *Dial.* Et supra com-
memoratus *Gutkins* eandem in rem *Logic. Div. lib. II: cap. VI. Loco*
XIX. p. 487. *Ut facile concedo, inquit, dari locum à testimonio,*
ita divinum testimonium argumentum inartificiale esse non per-
mitto. Quia testimonium hocce est ipsa divina veritas, &c. &
ita firmiter rem probat, quam omnes omnium scientiarum demon-
strationes. Inventores contrariæ assertionis statuit ibidem
Echni-

Ethnicos, sapē à Diis suis deceptos, quod exemplo Cræsi illustrat, unde infallibile argumentum ab auctoritate Deorum petere nequiverunt. Meritò igitur ac rectè ut multa alia, ita & Aquas S. C. probatum imus ex Ser. Sacrà tanquam infallibili probandi medio (quòd Aristoteles applicare haut potuit, cū vel ignoraverit, vel à se spreverit) non tanquam ex normā aliquā partiali. Norma enim semper totalis esse debet, & Controversiarum quidem Physicarum normā Natura est, non Scriptura. Una unius rei norma: quæ non certa modò ac infallibilis fit, verùm etiam homogœnea suo normato & adæquata.

THEMA III.

Aquæ Supræcelestes sunt corpus naturale simplex, celum undiq̄ue ambiens, ex primâ Aquarum divisione ad DEI gloriam & universâ integritatem ortum.

Α. Κατασκευή!

§. 1. Essentiam ipsam Aquarum S. C. cū pleniùs nihil exhibeat ipsâ Definitione; quippe quæ essentiam rei cuiusque representat, secundum illud *Ar. 1.1. Top. c. 5. §. 2. Ορισμός ἐστὶ λόγος ὁ τὸ τί ἢ εἶναι σημαίνων*: definitionem quoq̄ ipsam & proponere, & propositam exponere placuit.

§. 2. *Definitum* sunt *Aquæ Supræcelestes*: qui *Terminus* re, & significatione incomplexus est. Dicuntur *Aquæ*; Conveniunt enim & aqua infræcelestis & supræcelestis quoad *Prænomen* & *Essentiam*, quoad officium disconveniūt. Dicuntur *Supræcelestes*, ad differentiam nempe *Aquæ infræcelestis* seu *elementaris*.

§. 3. *Definitio* constat *Genere* & *Differentiâ*. Genus est *Corpus naturale simplex*, *Corpus* quidem est *Aqua Supræcelestis*, quia

Solis mensa est, nec probatione operosa indiget. De Fine Particulari, ad quem tanquam Bonum proprium, ut Creatura cetera, ita & hæ Aquæ tendunt, in hac humanae mentis caligine, Non LIQUET. *Damasceus* tamen, quem *B. Meisnerus* l.c. æmulus est, duos particulares fines l.2. de O.F.c.9. cum aliis Patrum, in medium affert, ardoris siderum refrigerium & celorum contra ventorum impetus munimentum. Sed verò Altra sive *ἄλλοτρίως* & formaliter esse calida, sive motu quoq; quantumlibet velocissimo calefieri, negatur omnimodè, unde nec illæ Aquarum temperaturâ opus habent. Celi autem benè firmi creati sunt, nulliq; venti ipsos feriunt, quod vel ex Meteorologia constat. Neq; fortassean delendis Antediluvianis Aquæ evectæ & repositæ sunt, ut Epiphanius autumat, tempore Diluvii eas debuisse descendere docens, & per cataractas celi apertas *Gen. 7. & 8.* Aquas S. C. intelligens. Malè. Nam alias rationes ut transeam, Firmamentum unas aquas ab alteris debuit secernere, quod officii ad tempus non retinisset, si Epiphanii sententia staret; hæc fuisset disruptum. Nos igitur *ἄλλοτρίως* malumus, quibus modestæ *Scaligeri* sententiæ in mentem venit ex *Exerc. CCCII. 29. Humane sapientiæ pars est, quadam æquo animo inspicere velle.*

II. ΑΥΑΡΤΟΥ.

§. 4. *Henr. Nollius* Philosophus Hermeticus *Phys. Hermet. L. II. c. 2.* citatus *DN. SPERLINGIO Instit. Phys. Lib. III. c. 2.* de his Aquis multa mira mysteriaq; sed ficta garrit. Statuit Aquas S. C. in hunc usum pronatas, ut in regione supremâ sint, atq; constituent *Schamajim* sive celum ætherium supra *Empyræum*, ad eoque; conjungi cum aere & igni supercelesti: Esse *Thronum Dei*, esse habitaculum omnium *Angelorum*, *Sanctorum piorumq;* hominum, esse verum *Paradisum*, in quem postquam fuerit *Adam* ante lapsum, influxum quoq; eorundem in *Lapidem Philosophicum*, quem vocant, asserit. Conf. *Cornel. à Lapide Comm. Epist. ad Ebr. c. 8. v. 2. p. 900. col. 2.* Sed inanibus pigmentis & figmentis onerat

auris

ares nostras. *Celum Empyreum* splendidum Scholasticorum & Calvinianorum figmentum est, quo de tota Scriptura & Natura tacet, unde tamen alijs novimus, quicquid novimus. Quia causa illud pari facilitate ac ratione, quã adducitur, rejicitur. Per *celum* v. tertium in Litteris sacris intelligitur summum Hebraismo: Ternarius enim numerus significat omnia & complementum rei, aut ipse *Cornell.* d. Quod in lapidem Philosophicum Aquæ istæ influant, dubium, si non profusus humani cerebri commentum est: quod Thronum Dei, Angelorum, sanctorum, Adamiq; Paradisum constituent, multo omnium falsissimum. In summa: Recitasse hæc est refutasse, Influxum tamen Mundi superioris in Inferiora hæc cum nemo inficias ire possit temere, Aquis etiam Supræcelestibus quò minus aliquam influentiam in Mundum Inferiorem tribuamus, quid vetat? Unumquodq; enim est propter suam operationem, alioqui frustra esset, ut habet *Aristot.* l. 2. de Celo c. 3. c. 17. Ad quem ipsum locum. *Conimbricenses* Q. 2. a. 1. rei fictitiæ rationem dant optimam: Si celum Empyreum nihil influeret, inquit, non esset pars Universi, quod absurdum est. Benè. Modo non pro non-ente, sed Corpore Nat. hoc argumenti robore usi essent. ὁ Θεὸς ἡγῆ ἡ Φύσις ἰδὲν πᾶν τὸ ὄντων, ait idem *Arist.* l. de Celo c. 4. Idipsum urget 2. *Phys.* c. 8. & 1. *Polit.* c. 2.

§. 5. Frustrâ autem est Scepticus & Scopticus *Keckermannus*, quando *Syst. Phys. lib. VII. p. 320. m.* scribit: Ad quem finem quæso Deus Aquas supra Firmamentum collocasset? nam (1. id est contra naturam & proprietatem aquæ: (2. ad quem finem ibi DEUS aquas, tanquam piscinam collocare debuisset: nam quod incendium à corporibus celestibus nobis metiamus non est & c. Verùm si propterea res istæ negandæ, quarum specialem finem ignoramus, cur non etiam negamus lapides, muscas, culices & pulices. *Regeris*: Lapidis usum ratione ædificiorum cerni. R. (1. Hic est usus communis: (2. de fine queritur: aliud autem est finis, aliud usus. (3. queritur de speciali fine hujus lapidis.

pidis, qui non habeatur in ullo alio. Sicut novimus specialem
finem hominis ex potissimâ ejus facultate: ita & hic & iste la-
pis, ob suam, quâ gaudet, formam specificam, specialem quo-
que finem habeat necesse est. Scitè *Mendoza* apud *CL. Sperl.*
l. Rogas, inquit, *cui fini aqua ibi serviant? Sed quid me rogas?*
Roga eum, qui eas illic voluit esse; qui si voluisset, ane honesto &
optimò sine careret? Et mox: *At inquis, nescimus, quonam pacto*
ibi sint: sed scitis, qui eas ibi reposuit. Neg, enim, Scripturam no-
fro captu metiri, sed nostram mentem Scriptura debet captivare,
& redigere in obsequium. Itaq; à nostrâ ignorantia ad rei ne-
gationem N. V. C. Etenim *multa sunt, quæ esse credimus, qualia*
sint, ignoramus, more suo, h. c. sapienter censet Romanus Sapi-
ens lib. VII. *Natt. Q. c. 24.*

§. 6. De Loco Aquarum Supercelestium: contra natu-
ram & proprietatem ipsarum non est, quod locatæ sunt in loco
summo & supra Firmamentum. Deus enim in primâ rerum
origine Mundum non ita condidit, ut statim posset labi, sed
quod primò & secundo die fecit, hoc subsequis diebus perfecit.
Nihil tùm spectabat aut vergebat ad destructionem & ruinam,
sed omnia ad conservationem Universi. Iccirco & locus ille
superrimus, quem Aquæ tùm receperunt, facit ad conservatio-
nē à quarâ, & ipse locus est naturalis. Tunc erat apud Naturæ De-
us, sicut hodiè ejusdem Conservator omnipotēs. Naturæ a. au-
ctor Corpora Naturalia non locavit contra Naturâ, sed secundû
naturam, non tamen juxta gravitatem aut levitatem suam. Ec-
quis enim dabit mihi diversitatem, cur Sol ad hunc locum re-
latus & ad alium Luna, ad alium Jupiter ac Mercurius? num,
propter levitatem Jupiter in superiori loco, Luna ob gravita-
tem locata in infimo? Negant communiter, & Stellas neque
graves, nec leves, asserunt. Itaque voluntas Creatoris ubi-
que est ratio facti; sive, ut cum *Ronaventurâ* loquamur: *Illud*
est naturale unicuiq; quod Creator ei indidit à primâ constitui-
one, l. 3. Sent. d. 14. a. 1. q. 1. Nec magni momenti Objectio est:
O. grave descendit: Aquæ sunt graves. E. Nimirum Omne
grave

grave, in loco violento repositum, per se, naturaliter & semoto omni obstaculo descendit. Jam in loco violento Aquæ S. C. non sunt; nullum violentum est diuturnum: neque descendere possunt ob interpositum Expansum. Quæ restant Dubia, ad conflictum publicum reservantur. Obfignamus totam hanc Disputationem ex voto Lud. Vivis Comm. in D. Augustini lib. XI. de Civ. DEI c. ult. gravissimâ & observatu preprimis digni augustissimi Patrum sententiâ l. 2. de Gen. ad lit. c. 5. Quoquo modo & qualeslibet aquæ ibi sint, eas esse ibi minime dubitemus: quia major est hujus Scripturæ auctoritas, quam omnis ingenij humani capacitas.

GLORIA TIBI DOMINE!

Cum natura fugit, facies in mille repenè
Cum se convertit, mens generosa gemit.
Sed scriptura levat curas, minuitq; labores,
Doctrinisq; animos imbuit egregiis.
Hoc pulchrè monstras. Age nunc, conscende cathedram,
Et bene collectas divide mentis opes.

JOHANNES Sperling /

P. P.

Eft

Est aqua, quæ supra coelos ceu pendulus hortus
Condita, ut hic laudes prædicet illa DEI.

Quam tua pro cathedrâ recitabunt scripta; tuere
Graviter! Ingentium sic coluisse juvat.

Dn. Respondenti gratulaturus
scrib.

M. JACOBUS Reichman/

Colleg. Phil. Adj.
S. S. C.

Eximio Eruditissimoq;

DN. RESPONDENTI,

Philosophiæ Candidato solertissimo, Fautori & Amico
Honoratissimo

FELICITER!

Si quando, in tenui cui sumitur ardua cura,

Non poenitendum consecutus est decus:

Perpes in hunc meritò nomeng; decusq; manebit,

Quisquis laborum mille & ultrâ decorat.

Ergò tibi ex animo præclaros gratulor ausûs,

Quos carta præsens pauca, sed gravis, docet.

Præ-

*Premiis tantò sequitur te gloria major,
Materia quanto major est, quam disputas.
Te bonè! Perge! Bravi veniet tibi digna merenti
Habebat Laurus æviternum premium.*

L. M. Q. acclamab.

PRÆSES.

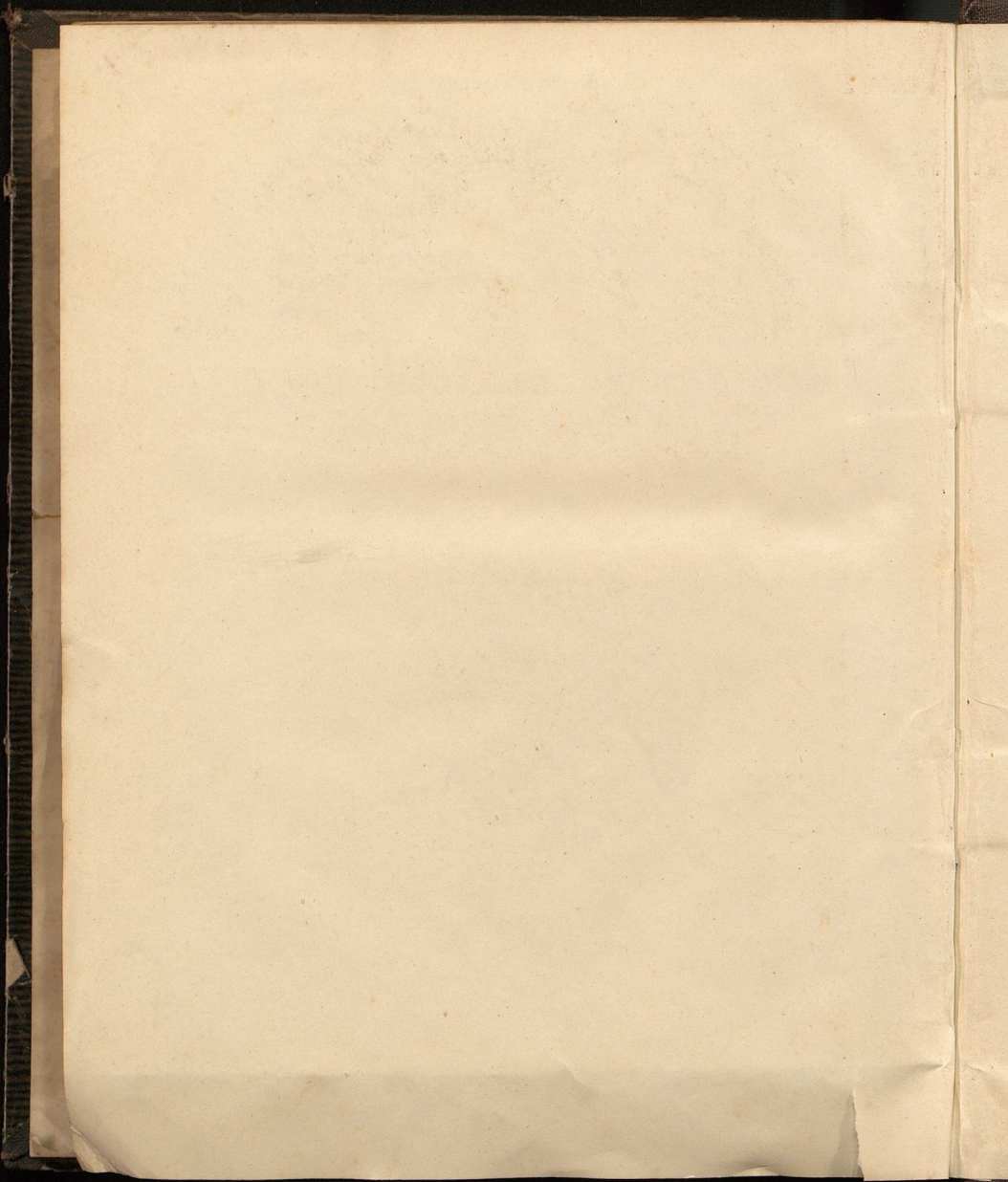
FINIS.

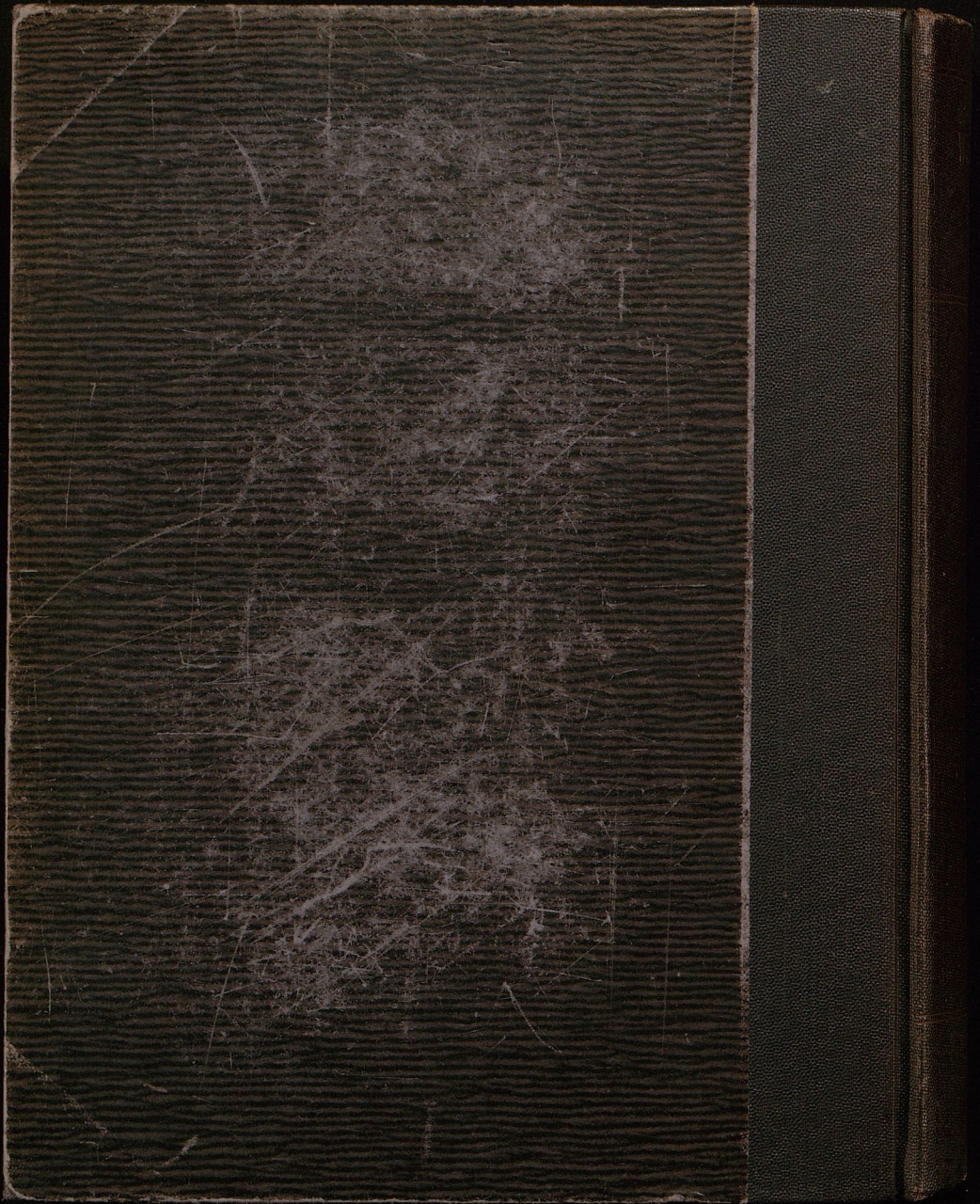

X 2615909

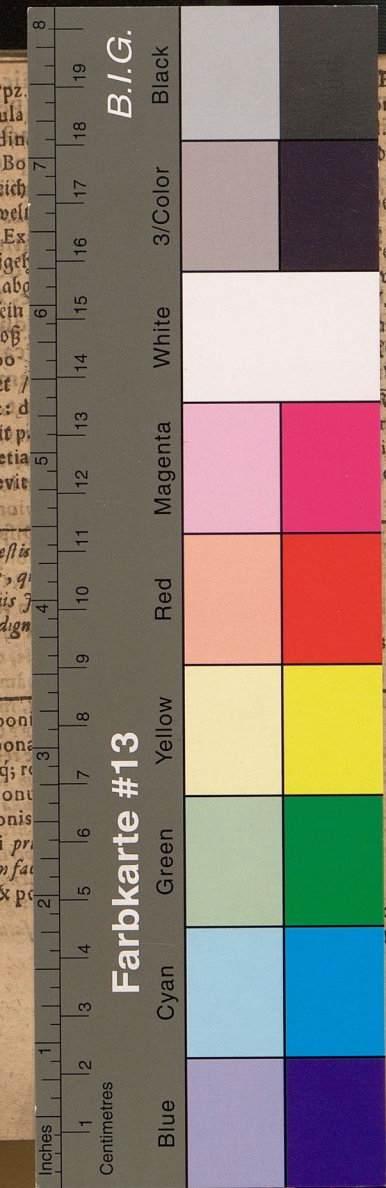
V 3 17

Q. D. B. V.
Des

AQVIS SUPRA- CELESTIBUS

EXERCITATIO PHYSICA. *1654 18 21*

Quam.
In Illustri Academiâ Wittenbergenſi
A. D. xv. martii A. C. clâ lxx lvi.

P R E S I D E
M. CHRISTOPHORO POMARIO,
SILESIO,

Diſquitioni publicæ exponet
RESPONDENS

CHRISTIANUS CHRENHANSI
Craulâ Thuringus.
In Auditorio Minori, Horis matutinis.

Ex Chalcographæo JOHANNIS HAKEN.